

Wil Filott

Waar een wil is, zijn geen grenzen

Verslag van een bezoek van een delegatie uit het Weerterland en het land van Thorn aan Hasselt.

Aanleiding voor het bezoek

Op donderdag 20 april 2018 bracht een delegatie van 53 personen, bestaande uit leden en vrienden van de heemkundevereniging Thorn, de kring Weert van het Koninklijk LGOG en de stichting “de Aldenborgh, een bezoek aan Hasselt. Aanleiding voor dit bezoek was een uitnodiging van het Davidsfonds, VI@S en VTB Cultuur te Hasselt, gedaan op een terras tijdens de nazit van een cultuurhistorische wandeling door Kinrooi in het kader van “Gluren bij de burens”. “Gluren bij de burens” is een jaarlijks terugkerend cultuurhistorische programma, waarvoor de bezoekende organisaties samen met lokale heemkundeverenigingen in de wijde omgeving van Weert en Thorn in beide Limburgen en Zuidoost (Nederlands) Noord-Brabant tijdens zomeravonden een vijftal cultuurhistorische evenementen in telkens een andere plaats organiseren. Een formule die een groot succes is met vaak meer dan 300 deelnemers.

Onthaal en causerieën

Na een voorspoedige busreis werd de delegatie vriendelijk ontvangen door de Hasselse organisaties in het imposante Cultuurcentrum van Hasselt en voorzien van koffie, thee, fruitsap en water. Vervolgens werd na een welkomstwoord het podium gegeven aan de heren Sylvain Sleypen, eregedeputeerde van Belgisch Limburg en Ger Essers uit Nederland, voormalig vakbondsman en docent en thans nog actief in verscheidene (grensoverschrijdende) organisaties. Beide heren wijdden hun causerieën aan grenzen en in het bijzonder de gevolgen daarvan voor de inwoners van de Limburgse grensgebieden. Zij deden dat deskundig, enthousiast en onderhoudend. Veel anekdotes, gebeurtenissen en ook ergernissen, ondervonden tijdens hun werk als politicus en vakbondsgedelegeerde, passeerden de revue. Absurde, vervelende en soms onbegrijpelijke situaties werden naar voren gebracht maar ook creatieve ideeën en praktische oplossingen om daar het hoofd aan te bieden.

Een aantal voorbeelden van “rare” situaties

De heer Sleypen noemde het veerrecht over de Maas tussen Meeswijk en Berg. Dit veerrecht komt gezamenlijk toe aan België en Nederland, een unieke situatie in Europa. Bij de aanbesteding van het veerrecht speelde het verschil in regelgeving in Nederland en België een belangrijke rol. Het was de bedoeling om het veer tot na middernacht in de vaart te houden, maar dat bleek niet mogelijk. Volgens de Nederlandse wetgeving mocht het door de motor van het veer geproduceerde geluid na 10.00 uur 's avonds niet meer bedragen dan 60 decibel, terwijl de Belgische wet 90 decibel toestond. Het veer produceert 75 decibel geluid. Resultaat: het veer vaart niet meer na 10.00 uur. Ook bleek nog een ander verschil: veren zijn in België gratis, in Nederland moet voor een overtocht betaald worden. Onderhandelingen leidden tot een compromis: voetgangers en fietsers worden gratis overgezet, voor auto's moet betaald worden.

Ook bracht de heer Sleypen als voorbeeld het niet doortrekken of benutten van grensoverschrijdende spoorlijnen ter sprake. Zo houdt een spoorlijn te Lanaken op terwijl die gemakkelijk en zonder veel kosten aangesloten zou kunnen worden op het Nederlandse spoorwegnet. De reeds “eeuwenoude” spoorverbinding tussen Antwerpen en Noord Rijnland-Westfalen via Weert en Roermond, de IJzeren Rijn, wordt al vele tientallen jaren over het Nederlandse gedeelte niet gebruikt. Een (soms verhuld uitgesproken) Nederlandse gedachte zou zijn dat het benutten van die spoorlijn voor vrachtverkeer ten koste zou kunnen gaan van de Rotterdamse haven en de daarmee samenhangende werkgelegenheid, ook op het gebied van transport en logistiek.

Een ander voorbeeld is de gestrande poging om de regionale televisiezenders beschikbaar te stellen voor kijkers aan de andere kant van de grens.

Om niet helemaal in mineur te eindigen bracht de heer Sleypen de succesvolle grensoverschrijdende samenwerking van politie in België en Nederland ter sprake.

De heer Essers putte uit zijn ervaringen als vakbondsgedelegeerde, speciaal belast met de zorg voor “grenswerkers”, in het bijzonder op fiscaal en sociaalrechtelijk gebied. Hij vertelde dat deze domeinen buiten de bevoegdheid van de Europese Unie vallen en constateerde dat de verschillen eerder toenemen dan afnemen.

Een voorbeeld: een Nederlands echtpaar met kinderen woont in Nederlands Limburg. De vrouw werkt in België, de man in Duitsland. Het echtpaar heeft dan de keuze uit drie stelsels van kindertoeslag. Die variëren niet alleen in hoogte maar ook wat betreft kindertal. Om dan een goede keuze te maken, vergt een diepgaande kennis van de stelsels in de diverse landen.

Een ander voorbeeld: een vrouw, woonachtig in Nederland en onder medische behandeling in een Nederlands ziekenhuis verhuist naar België, een paar

kilometer over de grens. Zij blijft helemaal georiënteerd op Nederland. Toch moet zij gedwongen door het Belgische verzekeringsstelsel een soortgelijke behandeling als in Nederland in een voor haar onbekend Belgisch ziekenhuis te ondergaan.

Een thema dat de heer Essers aanroerde was de asymmetrie die een gevolg kan zijn van een grens. Voorbeelden: er zijn behoorlijk wat Nederlanders in België gaan wonen, maar het omgekeerde komt nauwelijks voor. Hetzelfde zien we op onderwijsgebied. Nederlandse kinderen volgen in België onderwijs maar Belgische kinderen niet in Nederland. Studenten in het hoger onderwijs in Nederlands Limburg kijken (ver) over de grenzen. Zij lopen stages in andere Europese landen en landen op andere continenten maar nauwelijks in de buurlanden België en Duitsland. Studenten aan het beroepsonderwijs in de Nederlandse grensstreek met Duitsland krijgen niet of nauwelijks onderricht in de Duitse taal, terwijl kennis van het Duits voor de werkgelegenheid, de economie en de sociale contacten belangrijk is.

De heer Thieu Wuijers, deelnemer van de bezoekende delegatie, bracht in een interventie naar voren dat naar zijn mening in het onderwijs te weinig aandacht wordt besteed aan de regionale geschiedenis.

De heer Peter Korten, leider van de delegatie, dankte de ontvangende instellingen en de sprekers voor hun boeiende en interessante verhalen. Als materieel bewijs van die dank bood hij een achttal authentieke Weerter vlaaien aan.

Het heilig paterke van Hasselt

De lunch werd geserveerd in het restaurant van het Cultuurcentrum aan mooi gedekte tafels met *design* koffiekannen. De luxe broodjes werden opgediend op etagères. De op het menu staande taart bleek, overigens heerlijke, vlaai te zijn. Na de lunch werd het programma voortgezet met een korte wandeling door Hasselt naar de Minderbroederskerk. Tijdens de wandeling werd kort stilgestaan bij enkele historische panden.

In de kerk werden na een welkomstwoord door mevrouw Magda Appelmans enkele liederen gezongen door het Valentinuskoor, begeleid door het kerkorgel.

Mevrouw Appelmans hield vervolgens een interessante en informatieve lezing over de minderbroeder Valentinus Paquay, het heilig paterke van Hasselt, en de Minderbroederskerk. Zij besteedde daarin ook aandacht aan de relatie tussen het graafschap Horn en het graafschap Loon, waartoe indertijd Hasselt behoorde. Andere verbindingen met Weert werden getoond in de koorgang bij de kerk. Daar is een grote collectie van bidprentjes van overleden minderbroeders tentoongesteld. De organisatie had zeer attent de bidprentjes van minderbroeders afkomstig uit Weert, gemarkeerd.

Er was ook een hedendaagse connectie: de heer Paquay van de bezoekende Weerter delegatie is een familielid van het heilig paterke. Hij was nog in 2003 bij de zalingverklaring in Rome.

Het paterke bleek overigens niet heilig te zijn in de kerkelijke zin van dat woord, maar de staat van “zalig” te hebben.

Na de lezing werd een film vertoond over het heilig paterke en een bezoek gebracht aan het kleine aan het heil paterke gewijd museum bij de kerk.

Het jenevermuseum

Na een korte wandeling werden we ontvangen in het jenevermuseum en getrakteerd op een glaasje jenever of kruidenbitter. De bezoekers lieten zich die goed smaken. Voor de “non alcoholici” was er frisdrank.

Tot onze verrassing stonden de Weerter vlaaien geserveerd op een lange tafel. De bezoekers hebben zich goed gespijsd aan die vlaaien. Zij kennen de kwaliteit van die lekkernij.

De directeur van het jenevermuseum belichtte in een toespraak de historie van het gebouw, waarin het museum is ondergebracht, en de opkomst en ondergang van de Hasselse jeneverindustrie.

Slot

Het bezoek eindigde onverwachts, enigszins vroegtijdige en abrupt. Het ontruimingsalarm van het museum klonk. We werden naar buiten gedirigeerd. Het alarm bleek loos te zijn en na een poosje konden we weer naar binnen. Het alarmgeluid liet zich weer horen met een tweede ontruiming tot gevolg. De heer Korten bedankte vervolgens, staande op een schampsteen bij de ingangspoort van het museum, de Hasselse organisatoren voor de interessant en perfect georganiseerde dag. Hij nodige hen tevens uit om in 2018 een bezoek aan Weert te brengen. In 2018 wordt in Weert herdacht dat Philips van Horne, heer van Weert, in 1568 is onthoofd op de grote markt te Brussel, een belangrijke historische gebeurtenis in de geschiedenis van België en Nederland.

Weert, mei 2017

Wil Filott